

Normkritisk checklista

MATERIAL OCH MILJÖ

Väggar

Titta på vart och ett av rummen på den aktuella avdelningen. Skriv ned vad som sitter uppe på väggarna. Om det är bilder från sagor, eller andra tavlor där människor (eller människoliknande figurer typ Bamse) är representerade räkna och skriv ned:

- Hur många pojkar, hur många flickor?
- Hur många är vita, hur många bruna?
- Vad gör människorna på bilderna – är de passiva eller aktiva? Finns skillnader mellan pojke/flicka, vit/brun?
- Finns familjer/gemenskaper (t.ex kompisar, syskon) representerade, i så fall: hur många heterosexuella kärnfamiljer, hur många andra typer av familjer eller gemenskaper?
- Vilka färger dominerar väggarna?
- Finns dekorationer, bilder etc som kopplas till den religiösa normen? (kristendom)
- Finns representationer av människor med funktionsnedsättning?
- Finns några bilder etc som kan kopplas till annan än svensk kultur?
- Finns bilder som kan kopplas till svensk kultur och/eller svenska traditioner – hur många?
- Finns några representationer av människor/figurer som kan ses som könsneutrala eller könsöverskridande?

Reflektion:

1. Vilka normer reproduceras och/eller förstärks i de bilder och material som finns på avdelningens väggar?
2. Vilka människor, livsval eller normer osynliggörs?
3. Hur kan vi förstärka ett mångfaldsperspektiv i vår miljö genom bilder/material på väggarna?

Material

Gå igenom rummen på din avdelning vart och ett för sig. Skriv ned vilken typ av material som finns

och var. T ex: ”pussel och spel vid stora bordet, byggklossar i ett hörn, dockor och dockvagnar i en hörna..” osv. Räkna och undersök sedan:

- Hur många olika sorters flickkodade material finns, hur många pojkkodade och hur många ”neutrala”?
- Hur ser uppdelningen av material ut? Är pojk- och flickkodat material åtskilt? Är uppdelningen generellt ”traditionell” dvs med bygghörna, kökshörna, läshörna eller finns en blandning?
- Finns dockor? Om ja – är de vita/bruna? Är kläder och utseende tydligt könskodat?
- Hur ser utklädningskläder ut? Finns mest ”flick” eller ”pojke”-kläder? Finns kläder som inte är traditionellt svenska?
- Finns bilder på människor på t ex spelinstruktioner, pussel, bilder på byggmaterial, doktorsväska mm? Om det finns, vilka människor representeras? Hur många flickor, hur många pojkar? Hur många vita, hur många bruna? Vad gör pojkar/flickor, vita/bruna människor? Finns någon med funktionsnedsättning?..

Reflektion:

1. Vilken typ av material finns i rummets ”kärna” och vilket i utkanten/hörn? Finns några värderingar kopplat till detta?
2. Vilka människor och livsval är synliga i vårt material? Vilka är osynliga?

Böcker, cd-skivor, sångmaterial mm

Gå igenom och räkna:

Böcker

- Hur många personer i era böcker är vita?
- Hur många har ej vit hudfärg?
- Hur många flickor finns representerade i böckerna, hur många pojkar?
- Vad gör pojkar/flickor och vita/bruna personer i berättelserna? Vilka är aktiva, vilka är passiva, vilka har makt och vilka är utan makt?
- Hur många böcker har representationer av kärnfamiljen?
- Hur många har representationer och berättelser om familjer och eller gemenskaper som inte utgår ifrån kärnfamiljen?
- Finns någon karaktär med funktionsnedsättning?
- Finns någon berättelse som utmanar åldershierarkier? (dvs att stor, äldst inte har mest makt)
- Finns någon karaktär som överskrider könskategorierna allt är utan identifierad

könsidentitet?

CD-skivor

- Cd-sagor – gå igenom sagostruktur och karaktärer på samma sätt som med böcker (ovan)
- Musik – finns musik för olika åldrar (t ex barnvisor, popmusik)?
- Finns musik ur olika genrer och stilar (t ex klassisk musik, rock/pop, disco, lugn/snabb musik, instrumentell/vokal)?
- Finns musik som kan kopplas till olika delar av världen/olika kulturer?

Sångtexter (att sjunga med barnen)

- Vilka människor och liv står i centrum i sångerna?
- Hur många pojkar/flickor omtalas i sångerna?
- Vad gör pojkar/flickor eller män/kvinnor i sångerna?
- Förekommer stereotypiserande eller rasistiska beskrivningar/begrepp av människor eller kulturer i sånger? (t ex ”indianer” eller ”hottentottar”)
- Finns könsneutrala karaktärer i sångerna, om ja – hur omtalas de?
- Finns sånger på fler språk än svenska?
- Används teckensånger?

Reflektion:

1. Vilka människor och livsval blir allra mest synliga i böcker och musik/sånger?
2. På vilka sätt kan vi främja mångfald genom litteratur, musik och sånger?

Möblering och rum

Avdelningsvis

- Hur är material uppdelat *inne i de olika rummen* (hörnor, vikskärmar) – är pojkkodat material avskilt från flickkodat material?
- Vilka typer av material finns i de olika rummen?
- Har rummen namn?
- Vilka material och lekmöjligheter finns i de rum som har dörr att stänga?
- I vilka rum befinner sig oftast pedagoger? Är strukturen på rummen olika (organiserat/rörigt, mer/mindre material, öppen struktur/hörnor)?

Reflektion:

1. Vilka mönster ser du när du lägger samman observationerna kring väggar, material och möblering/rum? Begräsningar/osynliggöranden vs möjligheter och mångfald..?

Övriga rum – hall, samlingsrum, matsal

Granska väggar och möblering/rum på samma sätt som ovan.